

[Akceptuję](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

zapisz się

Naukowy styl życia

Nauka i biznes

- [Nowe technologie](#)
- [Felieton](#)
- [Tygodnik "Nature"](#)
- [Edukacja](#)
- [Artykuły](#)
- [Przemysł](#)

[Strona główna](#) > [Informacje](#)

Kleszczowe zapalenie mózgu

Wraz z nowym sezonem na kleszcze wielu z nas zetknęło się już bądź zetknie z tymi groźnymi pajęczakami i roznoszonymi przez nie chorobami. Jedną z potencjalnie najbardziej niebezpiecznych jest kleszczowe zapalenie mózgu (KZM), którego częstość występowania w Polsce jest zdaniem ekspertów niedoszacowana. Dowiedz się, po czym można tę chorobę rozpoznać, jak duże wiąże się z nią ryzyko wystąpienia trwałych powikłań

neurologicznych i jak można jej zapobiegać.

Pierwsze objawy kleszczowego zapalenia mózgu pojawiają się zwykle w ciągu dwóch tygodni od ukąszenia przez zakażonego kleszcza. Niestety, można w ogóle nie zwrócić na nie uwagi lub też je zlekceważyć, gdyż często są one łagodne i dość mało specyficzne - wskazujące np. na „zwykłe” przeziębienie czy grypę. Należą do nich m.in.:

- bóle głowy,
- gorączka,
- nudności i wymioty,
- bóle mięśni i stawów,
- nieżyt górnych dróg oddechowych.

„W przypadku, gdy wirusy przedostaną się do ośrodkowego układu nerwowego, po krótkim okresie od ustąpienia objawów zakażenia, może się rozwinąć druga faza choroby z objawami zapalenia rdzenia kręgowego i opon mózgowo-rdzeniowych lub zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych. W większości przypadków kleszczowe zapalenie mózgu przebiega łagodnie, jednak mogą wystąpić powikłania powodujące trwałe następstwa” - ostrzegają specjaliści z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego-Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH).

Jakie objawy mogą wskazywać na rozwój drugiej fazy KZM?

Warto wiedzieć, że pierwsza faza zakażenia trwa zwykle 1-9 dni. Po niej część chorych wraca do zdrowia, jednak u niektórych osób, po krótkim, kilkudniowym okresie remisji, może rozwinąć się druga, groźniejsza faza choroby - związana z przedostaniem się wirusów KZM do układu nerwowego. Może ona trwać wiele tygodni, a nawet miesięcy, manifestując się takimi objawami jak np.:

- nagły skok gorączki (ok. 40 stopni),
- zmiana nastroju,
- nękające bóle i zawroty głowy,
- światłowstręt, oczopląs, widzenie podwójne,
- niedosłuch,
- spadek ciśnienia krwi,
- niedowład,
- zaburzenia świadomości.

Na tym niestety nie koniec. W efekcie zajęcia ośrodkowego układu nerwowego przez wirusa może dojść u chorych do wielu groźnych powikłań, do których należą m.in.: porażenia nerwów rdzeniowych i czaszkowych, zaburzenia czucia, porażenia kończyn, zaburzenia procesów poznawczych (m.in. uwagi, pamięci, kojarzenia), zaburzenia psychiczne (np. zespoły depresyjne, neurasteniczne, charakteropatie), a także zaburzenia wegetatywne (pobudliwość nerwowa, męczliwość, wybuchowość, zmienność nastrojów, potliwość).

Pocieszający jest jednak fakt, że do bardzo ciężkiego przebiegu infekcji i wspomnianych wyżej powikłań dochodzi u relatywnie niedużego odsetka ogółu osób zakażonych wirusem KZM. Maciej Kondrusik z Kliniki Chorób Zakaźnych i Neuroinfekcji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku podaje, że zakażenia objawowe stanowią maksymalnie 30 proc. wszystkich zakażeń wirusem KZM. Podobnie ocenia tę kwestię NIZP-PZH, który w swoim najnowszym raporcie epidemiologicznym dotyczącym KZM informuje ponadto, że w grupie osób z objawowym przebiegiem zakażenia „jedynie” w około 40 proc. przypadków dochodzi do rozwoju objawów drugiej fazy (z zajęciem ośrodkowego układu nerwowego). Nawet jednak i na tym etapie mamy wciąż spore szanse na wyjście z opresji

obronną ręką.

„Do trwałych powikłań neurologicznych dochodzi u 35–58 proc. chorych z zajęciem ośrodkowego układu nerwowego, a u około 1/100 chorych zakażenie kończy się zgonem” – czytamy w fachowym opracowaniu na temat KZM dostępnym na stronie „Szczepienia Info”.

Zatem zdecydowana większość zakażeń wirusem KZM ma przebieg bezobjawowy, skąpoobjawowy lub łagodny, podobnie jak w przypadku zakażeń nowym koronawirusem.

„Objawowe zakażenia stwierdza się najczęściej u osób powyżej 20. roku życia. Ciężkość przebiegu choroby wzrasta z wiekiem. Młodzież i dorośli chorują ciężiej niż małe dzieci. Im człowiek jest starszy tym częściej występują powikłania i przypadki śmiertelne. Wśród chorych przeważają mężczyźni” – informują eksperci NIZP-PZH.

Nie tylko kleszcze!

Zdecydowana większość zachorowań na KZM rozwija się wskutek pokąsania przez kleszcze zakażone wirusami KZM (są to wirusy RNA, z rodziny Flaviviridae – czyli flawiwirusy). Warto jednak wiedzieć, że są też inne możliwe drogi zakażenia wirusem KZM: np. wypicie niepasteryzowanego mleka (zwłaszcza koziego) lub transfuzja krwi czy przeszczep narządów od dawcy, który był nim zakażony.

Zapobieganie, diagnozowanie i leczenie KZM

Choć powyższe statystyki dają pewne powody do optymizmu, to jednak w praktyce nikt rozsądny nie powinien lekceważyć ryzyka związanego z potencjalnym zakażeniem KZM. Na szczęście można się przed nim dobrze zabezpieczyć.

„Jedynym skutecznym sposobem zapobiegania kleszczowemu zapaleniu mózgu i jego następstwom są szczepienia ochronne. Można je rozpocząć w dowolnej porze roku, jednak najlepiej zrobić to zimą lub wiosną” – przypomina Ministerstwo Zdrowia, wskazując na konkretne grupy społeczne, którym takie szczepienie jest szczególnie zalecane (m.in. rolnikom, leśnikom, pracownikom służb mundurowych, ale także i uczestnikom letnich obozów czy kolonii, zwłaszcza na terenach znanych z dużej liczby kleszczy).

„Szczepionki przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu cechuje wysoka skuteczność – na 100 szczepionych powyżej 95 osób wytwarza przeciwciała ochronne zabezpieczające przed powikłaniami” – czytamy na stronie „Szczepienia Info”.

Warto jeszcze dodać, że aby uzyskać silną i trwałą odporność szczepienia przeciw KZM realizowane są poprzez podanie kilku dawek szczepionki w odpowiednich odstępach czasowych (dawek podstawowych i przypominających).

Inne środki zapobiegawcze, takie jak stosowanie repelentów (środków odstrasżających kleszcze), odpowiedniej odzieży czy też unikanie miejsc, w których najczęściej występują kleszcze (takich jak gęste zarośla w lasach lub na ich obrzeżach, wysokie trawy) również są polecane przez medyków, choć nie gwarantują już tak wysokiego stopnia ochrony jak szczepienia.

W kontekście KZM warto jeszcze wiedzieć, że tak naprawdę nie istnieje leczenie przyczynowe tej choroby.

„**Leczenie jest wyłącznie objawowe**” – podkreślają eksperci NIZP-PZH.

W praktyce zatem, jeśli ktoś chce się ustrzec groźnych powikłań tej choroby, to nie może za bardzo liczyć na leki. Wysoką skuteczność ochrony zapewnić można sobie jedynie poprzez szczepienie - zgodnie podkreślają lekarze.

Warto jeszcze w kontekście KZM dodać, że w związku z brakiem objawów odróżniających kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) od innych neuroinfekcji wirusowych, rozpoznanie tej choroby wymaga potwierdzenia laboratoryjnego.

„Podstawą potwierdzenia laboratoryjnego zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu jest wykrycie swoistych przeciwciał w surowicy i/lub płynie mózgowo-rdzeniowym” - informują eksperci NIZP-PZH, wskazując też konkretnie, jakiego rodzaju testy są aktualnie najczęściej używane do rozpoznawania zakażenia KZM (są to m.in. swoiste testy immunoenzymatyczne - ELISA, testy immunofluorescencji pośredniej oraz testy zahamowania hemaglutynacji).

Występowanie KZM w Polsce i Europie

Na koniec warto przytoczyć jeszcze najnowsze dane epidemiologiczne na temat występowania KZM w naszym kraju.

„W Polsce rejestruje się 200-300 zachorowań rocznie. Od wielu lat zachorowania ograniczone są do ok. 30 proc. obszaru Polski. Tereny endemiczne znajdują się głównie w województwach: podlaskim oraz warmińsko-mazurskim i pokrywają się z najwyższą liczbą przypadków KZM - odpowiednio ok. 45 proc. i 25 proc. wszystkich zgłoszonych zachorowań na KZM, a ponadto w województwach: mazowieckim, lubelskim, świętokrzyskim, małopolskim, opolskim i dolnośląskim, śląskim, wielkopolskim i zachodnio-pomorskim oraz w centralnej Polsce” - czytamy w najnowszym raporcie NIZP-PZH na temat występowania KZM w Polsce.

Autorzy raportu przyznają jednak, że powyższe dane dotyczące występowania KZM z pewnością są niedoszacowane. Dlaczego?

„Od lat utrzymuje się wysoki odsetek rozpoznań neuroinfekcji bez potwierdzenia etiologicznego, co skutkuje niedoszacowaniem rzeczywistej liczby zachorowań, a w konsekwencji zmniejszeniem czułości i swoistości nadzoru epidemiologicznego KZM” - czytamy we wspomnianym raporcie, co oznacza, że z różnych powodów, w większości stwierdzanych przypadków infekcji neurologicznych nie określa się tego, jaki konkretnie patogen je wywołał.

Z opracowania wynika, że w całej Europie obserwowany jest trend wzrostowy zachorowań na KZM, co jest efektem ekspansji terytorialnej kleszczy oraz wydłużenia okresu ich aktywności. Wiąże się to ze zmianami klimatycznymi, w tym przede wszystkim z globalnym ociepleniem.

Nie ma co jednak wpadać w panikę. Warto pamiętać, że nie wszystkie kleszcze są zakażone wirusem KZM. Naukowcy szacują, że w Polsce dotyczy to nie więcej niż co szóstego przedstawiciela tego gatunku.

Źródło: pap.pl

<https://laboratoria.net/aktualnosci/30621.html>

30-03-2026

Stypendia ministra nauki za znaczące osiągnięcia

Przyznał je 402 osobom.

30-03-2026

Doktor z TikToka: fajnie by było, gdyby w sieci to jednak naukowcy...

Aby chronić pisklęta przed pasożytami.

30-03-2026

Kierownik wyprawy polarnej

Zmiany klimatu widać gołym okiem.

30-03-2026

[Mikrolasery mogą wykrywać pojedyncze cząsteczki](#)

Informuje pismo „Nature Photonics”.

30-03-2026

[Duże teleskopy sfotografowały dwie formujące się planety](#)

Ogłosiło Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO).

30-03-2026

[Bakteriofagi mogą chronić żywność przed salmonellą](#)

Informuje pismo „Applied and Environmental Microbiology”.

30-03-2026

Rękawiczki mogą zawyżać wyniki pomiarów mikroplastiku

Informuje specjalistyczne pismo „Analytical Methods”.

30-03-2026

Problem dezinformacji medycznej będzie narastał

Szkolenia na UMB dla przyszłych lekarzy

Informacje dnia: [Stypendia ministra nauki za znaczące osiągnięcia Doktor z TikToka: fajnie by było, gdyby w sieci to jednak naukowcy mówili o nauce](#) [Kierownik wyprawy polarnej Mikrolasery mogą wykrywać pojedyncze cząsteczki](#) [Duże teleskopy sfotografowały dwie formujące się planety](#) [Bakteriofagi mogą chronić żywność przed salmonellą](#) [Stypendia ministra nauki za znaczące osiągnięcia Doktor z TikToka: fajnie by było, gdyby w sieci to jednak naukowcy mówili o nauce](#) [Kierownik wyprawy polarnej Mikrolasery mogą wykrywać pojedyncze cząsteczki](#) [Duże teleskopy sfotografowały dwie formujące się planety](#) [Bakteriofagi mogą chronić żywność przed salmonellą](#) [Stypendia ministra nauki za znaczące osiągnięcia Doktor z TikToka: fajnie by było, gdyby w sieci to jednak naukowcy mówili o nauce](#) [Kierownik wyprawy polarnej Mikrolasery mogą wykrywać pojedyncze cząsteczki](#) [Duże teleskopy sfotografowały dwie formujące się planety](#) [Bakteriofagi mogą chronić żywność przed salmonellą](#)

Partnerzy